

פרשת כי תבוא תשע"ד

הרב ארי דוד קאהן
Israel Center
<http://arikahn.blogspot.com>

Rabbi Ari Kahn
Adk1010@gmail.com
<http://Rabbiarikahn.com>

1. דברים פרק כו, א-יא

(א) וְהָיָה כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וַיִּרְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ: (ב) וְלִקְחֹתָ מִרְאשֵׁיתוֹ כָּל-פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְרֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמֹתָ בַטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיךָ לְשִׁכְנֵן שְׁמוֹ שָׁם: ... (ה) וְעִנִּית וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה וַיַּגֵּר שָׁם בְּמִתֵּי מַעֲט וַיְהִי-שָׁם לִגְוֵי גְדוֹל עֲצוּם וָרַב: ... (ט) וַיִּבְאֲנוּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן-לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: (י) וְעַתָּה הִנֵּה הִבַּאתִי אֶת-רַאשֵׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִּי ה' וְהִנְחִיתוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ: (יא) וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל-הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ ה' אֱלֹהֵיךָ וּלְבֵיתְךָ אֶתֶּה וְהָלֹוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: 0

2. דברים פרק כז, א-ח

(א) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הָעָם לֵאמֹר שָׁמַר אֶת-כָּל-הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם: (ב) וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ וְהִקְמַתָּ לָךְ אַבְנִים גְּדוֹלוֹת וְשִׁדְתָּ אִתָּם בְּשִׁיד: (ג) וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת-כָּל-דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרְךָ לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְרֵא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי-אַבְרָהָם לָךְ: ... (ז) וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שָׁם וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ: (ח) וְכָתַבְתָּ עַל-הָאֲבָנִים אֶת-כָּל-דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיַּיִטֵּב: 0

3. דברים פרק כח, מה-מו

(מה) וּבָאוּ עֲלֵיךָ כָל-הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וַרְדְּפוּךָ וְהִשִּׁיגוּךָ עַד הַשְּׁמֹדָה כִּי-לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵיךָ לְשָׁמֵר מִצְוֹתַי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי: (מו) וְהָיָה בָךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֶת וּבְזָרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (מז) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא-עֲבַדְתָּ אֶת-ה' אֱלֹהֵיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרַב כָּל:

4. ויקרא פרק כג, לט-מג

(לט) אָךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפֹּכֶם אֶת-תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגוּ אֶת-חַג-ה' שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁבְתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁבְתוֹן: (מ) וְלִקְחֹתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּרֶךְ כֶּפֶת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עֵבֶת וְעֵרְבֵי-גַחַל וְשָׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: (מא) וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לֵה' שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׁנְהַ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגוּ אֹתוֹ: (מב) בַּסֶּכֶת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בַסֶּכֶת: (מג) לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

5. במדבר פרק י, י

(י) וּבַיּוֹם שִׁמַּחְתֶּם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרַאשֵׁי חֻדְשֵׁיכֶם וְתִקְעֹתֶם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עֲלֵיתֵיכֶם וְעַל זַבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: 0

6. דברים פרק יב, א-יט

(א) אֲלֵה הַחֻקִּים וְהַמְשֻׁפְטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם לָךְ לְרִשְׁתָּהּ כָּל-הַיָּמִים אֲשֶׁר-אַתֶּם חַיִּים עַל-הָאֲדָמָה: (ב) אֲבִד תִּאֲבֹדוּן אֶת-כָּל-

הַמְקֻמּוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ-שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אִתְּם אֶת-אֱלֹהֵיהֶם עַל-הַהָרִים הַרְמִיִם וְעַל-הַגְּבְעוֹת וְתַחַת כָּל-עֵץ רַעְנָן... (ה) כִּי אִם-אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-שְׁבֻטֵיכֶם לְשׂוֹם אֶת-שְׁמוֹ שָׁם לְשַׁכְּנוֹ תִדְרָשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה: (ו) וְהִבַּאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְאֵת תְּרוֹמַת יְדָכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבְּתֵיכֶם וּבְכֹרֶת בְּקֹרְכֶם וְצֹאנְכֶם: (ז) וְאָכַלְתֶּם-שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מַשְׁלַח יְדָכֶם אִתְּם וּבְתֵיכֶם אֲשֶׁר בִּרְכָה ה' אֱלֹהֵי: ... (יא) וְהָיָה הַמְּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשַׁכְּנוֹ שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תִבְיָאוּ אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוָּה אֶתְכֶם עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְתִרְמַת יְדָכֶם וְכֹל מִבְּחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לָהּ: (יב) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהַתֵיכֶם וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֶלֶק וְנַחְלָה אִתְּכֶם: ... (יג) כִּי אִם-לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךְ תֹּאכְלוּ בַּמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיךְ בּוֹ אֶתְּהָ וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ וּשְׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךְ בְּכָל מַשְׁלַח יְדָךְ: (יד) הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן-תִּעְזָב אֶת-הַלְוִי כָּל-יְמֵיךָ עַל-אֲדַמְתְּךָ: 0

7. דברים פרק יד, כב-כז

(כב) עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר אֵת כָּל-תְּבוּאֹת זְרַעְךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: (כג) וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךְ בַּמְּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר לְשַׁכְּנוֹ שְׁמוֹ שָׁם מִעֲשֶׂר דְגָנְךָ תִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרְךָ וּבְכֹרֶת בְּקֹרְךָ וְצֹאנְךָ לִמְעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת-ה' אֱלֹהֵיךְ כָּל-הַיָּמִים: (כד) וְכִי-יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדָּרָה כִּי לֹא תוּכַל שְׂאתָהּ כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיךְ לְשׂוֹם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֵיךְ: (כה) וְנִתְּתָה בְּכֹסֶף וְצִרְתָּ הַכֹּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיךְ בּוֹ: (כו) וְנִתְּתָה הַכֹּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר-תֹּאמְרָה נִפְשֶׁךָ בְּבַקָּר וּבְצֹאן וּבְיִין וּבִשְׂכָר וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נִפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ וּשְׂמַחְתָּ אִתָּה וּבֵיתְךָ: (כז) וְהַלְוִי אֲשֶׁר-בְּשַׁעְרֵיךָ לֹא תִעְזָבְנוּ כִּי אֵין לוֹ חֶלֶק וְנַחְלָה עִמָּךְ: 0

8. דברים פרק טז, י-יב

(י) וְעֲשִׂיתָ חֵג שְׁבַע יָמִים לַה' אֱלֹהֵיךָ מִסַּת נִדְבַת יְדָךְ אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֵיךָ: (יא) וּשְׂמַחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ אִתָּה וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ וְהַגֵּר וְהַיִּתּוּם וְהָאֲלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּקֹרְבְּךָ בַּמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיךְ לְשַׁכְּנוֹ שְׁמוֹ שָׁם: (יב) וְזָכַרְתָּ כִּי-עָבַד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וּשְׂמַרְתָּ וְעֲשִׂיתָ אֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה: 0

9. דברים פרק טז, יג-טו

(יג) חֵג הַסֻּכּוֹת תַעֲשֶׂה לָךְ שִׁבְעַת יָמִים בְּאֶסְפָּךְ מִגֵּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ: (יד) וּשְׂמַחְתָּ בְּחֻג אֶתְּהָ וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיִּתּוּם וְהָאֲלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ: (טו) שִׁבְעַת יָמִים תַּחֲג לָהּ אֱלֹהֵיךְ בַּמְּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' כִּי יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֵיךְ בְּכָל תְּבוּאֹתֶיךָ וּבְכָל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ וְהָיִיתָ אֶךָ שִׂמְחָה:

10. דברים פרק כד, ה

(ה) כִּי-יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חַדְשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצֹא וְלֹא-יַעֲבֹר עָלָיו לְכַל-דְּבַר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וּשְׂמַח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר-לָקַח:

11. בראשית פרק לא, כה-כט

(כה) וַיִּשַׁךְ לָבָן אֶת-יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב תַקַּע אֶת-אֶהָלוֹ בְּהָר וּלְבָן תַקַּע אֶת-אֶחָיו בְּהָר הַגְּלָעָד: (כו) וַיֹּאמֶר לָבָן לַיַּעֲקֹב מָה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת-לְבַבִּי וַתִּנְהַג אֶת-בְּנֹתַי כְּשִׁבּוֹת חָרָב: (כז) לָמָּה נִחַבְּאתָ לְבָרַח וַתִּגְנֹב אֶתִּי וְלֹא-הִגַּדְתָּ לִּי וְאֲשַׁלַּח בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂרִים בְּתַף וּבְכִנּוּר: (כח) וְלֹא נִטְשָׁתָנִי לְנִשְׁק לְבַבִּי וּלְבִנְתֵי עֵתָה הַסֹּכְלֶת עִשׂוּ: (כט) יִשְׁ-לֹאֵל

יְדֵי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאֵלֶּהִי אָבִיכֶם אָמְשׁוּ אָמַר אֵלַי לְאֹמֵר הַשְּׁמֵר לְךָ מִדְּבַר עַם-
יַעֲקֹב מֵטוֹב עַד-רָע:

12. שמות פרק ד, יד

(יד) וַיַּחֲרֹאֲף ה' בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֵן אַחִיךָ הַלֵּלִי יִדְעָתִי כִּי-דִבֶּר יְדִבֶּר הוּא וְגַם
הִנֵּה-הוּא יֵצֵא לְקִרְאֹתְךָ וְרֹאֶךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ:

13. שכל טוב (בובר) שמות פרשת שמות פרק ד סימן יד

וראך ושמח בלבו. שאם היה יודע שאני מעיד עליו. היה יוצא לקראתך בתופים
ובמחולת:

14. רש"י שמות פרשת שמות פרק ד פסוק יד

וראך ושמח בלבו - לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה. ומשם
זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב:

15. חזקוני שמות פרשת שמות פרק ד פסוק יד

וראך ושמח בלבו שזכית לנבואה ולא יקנא בך, מיד וילך משה וגוי.

16. רבינו בחיי שמות פרשת שמות פרק ד פסוק יד

וראך ושמח בלבו. לא היו מתקנאים במעלתם זה על זה, זהו שאמר הכתוב: "הנה מה
טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" (תהלים קלג, א). ושמח בפיו לא נאמר, אלא בלבו,
אמר ר' שמעון בן יוחאי הלב ששמח בגדולת אחיו ילבש אורים ותומים, שנאמר: "והיו
על לב אהרן" (שמות כח, ל).

17. אור החיים שמות פרשת שמות פרק ד פסוק יד

עוד נתכוון להגיד שבחו וענותנותו כי מן הראוי היה לו להקפיד על היותו הוא לפה
ואחיו הקטון יגדל ממנו ואמר כי מלבד שלא יקפיד על הדבר אלא וגם וגוי ושמח.
ובאמצעות דברים אלו יגיד כי הגם שהוא עניו דבר ידבר והגם שהיה כבד פה וכמו שפי
שהענוה לא תגרום הרחקת עשות רצון המלך. ואמר ושמח בלבו לומר הגם שלא יראך
שמחה לפנים הוא ברוך הוא העד שישמח בלבו. או ירצה שלא לפנים בלבד אלא לפנים
ובלב:

18. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קלט עמוד א

ואמר רבי מלאי: בשכר וראך ושמח בלבו זכה לחשן המשפט על לבו.

19. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כב סימן יג

ויצא קין מלפני ה', מהיכן יצא, רבי יודן בשם ר' איבו אמר הפשיל דברים לאחוריו
ויצא, כגונב דעת העליונה, רבי ברכיה בשם רבי אלעזר ברבי שמעון אמר יצא כמפריס
וכמרמה בבוראו, רבי חמא בשם רבי חנינא בר רבי יצחק אמר יצא שמח, היך מה דאת
אמר (שמות ד) הנה הוא יוצא לקראתך וגוי, פגע בו אדם הראשון א"ל מה נעשה בדינך,
א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדה"ר = אדם הראשון = מטפח על פניו, אמר כך
היא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע מיד עמד אדה"ר ואמר (תהלים צב) מזמור
שיר ליום השבת וגוי, א"ר לוי המזמור הזה אדה"ר אמרו ונשתכח מדורו ובא משה
וחדשו על שמו מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' וגוי.

20. דברים פרק לג, יח

(יח) וְלִזְבוּלָן אָמַר שְׂמִיחַ זְבוּלָן בְּצִאתְךָ וַיִּשְׁשָׁךְ בְּאַהֲלֵיךָ:

21. רש"י דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג פסוק יח

שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך - זבולן ויששכר עשו שותפות, זבולן לחוף ימים
ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר והם יושבים
ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולן ליששכר שתורתו של יששכר על ידי זבולן היתה:

22. פירוש הרא"ש על התורה דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג פסוק יח

(יח) שמח זבולון. שהוא היה שוכן על חוף הים כדכתי' לחוף ימים ישכון ויצא לסחורה לצור ולצידון ולארץ מרחקים לפיכך התפלל משה עליו שיצליח בסחורתו ויששכר באהליך ארצו היתה טובה לזריעה והיה יושב אהלים והתפלל עליו שישמח ויצלח בשדותיו וכן אמר לו יעקב רובץ בן המשפתים רובץ בין הגבולים לשמור שדהו:

23. הדר זקנים על התורה דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג פסוק יח

(יח) ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך. שהוא היה שוכן בחוף ימים והיה יוצא בסחורה לצור ולצידון ולארץ מרחק ועליו התפלל משה שיצליח בסחורתו. זבול"ון בגי' חלז"ון. ויששכר באהלך ארץ יששכר היא טובה לזריעה והיה יושב באהלים לשמור שדותיו. וא"ו לו שיצליח וישמח בשדותיו. וכן א"ל יעקב רובץ בין המשפתים שהיה רובץ בין הגבולים לשמור שדותיו.

24. כלי יקר דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג פסוק יח

ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך. לפי שיעקב בירכס זבולון לחוף ימים, עוסק בסחורה, ויששכר חמור גרם, עוסק בתורה, נמצא זה יוצא לסחורה וזה יושב אהלים. ושמעתי לפי שהממון אין לו שום שלימות כי אם על ידי הוצאה כי ההוצאה טובה בו מהקיבוץ לכך נאמר שמח זבולון בצאתך. אבל שלימות התורה הוא גם באוהליך כי אין שלימותה תלוי בהוצאה לכך נאמר ויששכר באוהליך. ועוד שקנין הממון הוא חוץ ממנו ואינו דבק בו לכך נאמר בו לשון יציאה, אבל קנין התורה מתעצם ודבק בו והיו לבשר אחד באוהלו לכך נאמר באוהליך. ויש אומרים לפי שכל הולך בסחורה אינו שמח עדיין בצאתו לדרך כי לא ידע אם ירויח או לא, אבל לזבולון אמר שישמח גם בצאתו לדרך כי נכון לבו בטוח שישכיל בכל דרכיו לפי שיששכר באוהליך עוסק בתורה עליו וזכותו יעמוד גם לו, יען כי זבולון היה נותן לתוך פיו של יששכר:

25. אור החיים דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג פסוק יח

(יח) שמח זבולון וגו'. הגם שבענייני עולם הזה בכללות אין לשמוח בהם דכתיב (קהלת ב') ולשמחה מה זה עושה, אמר הנביא שזבולון ישנו בשמחה הגם ביציאתו מבית המדרש לסחורה, והטעם כדי שיתקיים יששכר באהלו כאומרו ויששכר באהליך: עוד ירצה לפי שאין אדם יודע ביציאתו לסחורה אם יצליח אם לא עד שיחזור מוצלח, לזה אמר לזבולון שמח מעת יציאתך כי בודאי שתצליח, והטעם כיון שיששכר באהליך שליח מצוה אתה לזון לומדי תורה, וכינה אהל יששכר לזבולון כי הוא הבונה אהלו:

26. רבינו בחיי דברים פרשת כי תבוא פרק כח פסוק מז

(מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה. יאשימו הכתוב בעבדו השי"ת ולא היתה העבודה בשמחה, לפי שחייב האדם על השמחה בהתעסקו במצות, והשמחה במעשה המצוה מצוה בפני עצמה, מלבד השכר שיש לו על המצוה יש לו שכר על השמחה, ועל כן יעניש בכאן למי שעובד עבודת המצוה כשלא עשאה בשמחה, ולכך צריך שיעשה אדם המצות בשמחה ובכוונה שלמה, וכן אמרו במדרש רות: (רות רבה ה, ו) אלו היה יודע ראובן שהקב"ה מכתוב עליו: (בראשית לו, כא) "וישמע ראובן ויצלחו מידם", בכתפו היה מוליכו לאביו, ואלו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתוב עליו: (שמות ד, יד) "וראך ושמח בלבך", בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו, ...

27. ספר חרדים הקדמה

התנאי הרביעי השמחה הגדולה במצוה דכל מצוה ומצוה שתזדמן לו דורנא הוא דשדיר ליח קב"ה ולפי רוב השמחה יגדל שכרו וכן גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית ואמר דהיינו דכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פירוש מרוב כל מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות:

28. משנה מסכת אבות פרק ד

בן זומא אומר איזהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר (תהלים קי"ט) מכל מלמדי השכלתי איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר (משלי טו /טז/) טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר איזהו עשיר השמח בחלקו שנאמר (תהלים קכ"ח) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא

29. רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו

הלכה יז - שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר +דברים ט"ז+ ושמחת בחגך וגו', אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו.

הלכה יח - כיצד הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו, והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין, וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל +דברים ט"ז+ לגר ליתום ולאמנה עם שאר העניים האמללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו, ועל אלו נאמר +הושע ט' + זבחיהם כלחם אונים להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם, ושמחה כזו קלון היא להם שנאמר +מלאכי ב' + וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם.

הלכה יט - אף על פי שאכילה ושתייה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כולו, אלא כך היא הדת, בבקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי ל מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בענין היום וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות קורין ושונין עד חצי היום, ואחר חצי היום מתפללין תפלת המנחה וחוזרין לבתיהן לאכול ולשתות שאר היום עד הלילה.

הלכה כ - כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל לא ימשך ביין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר שכל מי שיוסיף בזה ירבה במצות שמחה, שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש אינה שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל שנאמר +דברים כ"ח+ תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב (מרב כל) הא למדת שהעבודה בשמחה, ואי אפשר לעבוד את השם לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שכרות.

30. בראשית פרק כא, ו-ז

(ו) וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל־הַשְּׁמַע יִצְחָק־לִי: (ז) וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הַיְנִיקָה בְּנִים שָׂרָה כִּי־יִלְדֹתִי בִן לְזַקְנָיו:

31. תרגום אונקלוס בראשית פרק כא

(ו) ואמרת שרה חדוא עבד לי יי כל דשמע יחדדי לי:

32. באור הגר"א על תקו"ז - תיקון יא מתיקונים אחרונים

ריקם שלחתי - ... והענין כי יעקב ולבן דוגמת ישראל במצרים כמו שאמרו האבות הן סימן לבנים גלות יעקב ואחר כך לקח את כל רכושו כמו שכתוב הנה ראיתי את כל אשר לבן כו' וכן וינצלו את מצרים ובמקל לקח לבן ברכושו דוגמת מטה דמצרים ... וכמו שברח יעקב כן במצרים שאמרו דרך כו' כמ"ש בהת"ז בפורקנא קדמייתא דנפקו במנוסה כו' וכן דרך שלשת ימים וכן ויגד ללבן ביום השלישי, וכן השיגו ביום השביעי כמו שכתב וירדוף אחריו דרך כו' הכל כמו במצרים, וכן כל המעשה למי שמדקדק. ולכן אמרו בספור יציאת מצרים "ודורש מארמי אובד אבי עד כו" וז"ש ואמי בגין כו' ור"ל היאך ע"י היו"ד לא הושב ריקם ואמר בגין דאתמר בלבן ותחלף כו' להשיבו ריקם ולבן לקח בכולם כמ"ש אם כה יאמר עקודים כו'. וז"ש ובאת י' אתעביד ליה נס. כמו ביציאת מצרים דעשר מכות היו עשרה נסים לישראל כמ"ש עשרה נסים נעשו לאבותינו וכן ביעקב ולבן לקח בממונו ונתקיים ביעקב כמו במצרים ואחרי כן יצאו ברכוש כו' וכן ביעקב כתיב ומאשר לאבינו כו' :

33. תהלים פרק קכח, א-ו

(א) נְשִׁיר הַמַּעְלוֹת אֲשֶׁר־יָרָא ה' הַהֲלֹךְ בַּדְרָכָיו: (ב) יִגִּיעַ בְּפִיךָ כִּי תֹאכַל אֲשֶׁר־יָרָא וְטוֹב לָךְ: (ג) אֲשֶׁתְּךָ כַּגֶּפֶן פְּרִיָּהּ בִּירְכָתִי בִּיתְךָ בְּנֵיךָ כְּשִׂתְלֵי זֵיתִים סֹבִיב לְשִׁלְחָנְךָ: (ד) הִנֵּה כִּי־גַן יִבְרַךְ גֹּבֵר יִרְא ה': (ה) יִבְרַכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כֹּל יְמֵי תְּהִיָּה: (ו) וְרָאה־בְּנֵים לְבְנֵיךָ שְׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

34. ספר באר מים חיים - פרשת חיי שרה - פרק כד (המשך)

ואמנם דבר זה אינו מסור לכל וברכה זו משתנה הרבה מפאת המקבל כי הנה האדם השמח בחלקו ואינו רוצה שום דבר ואינו מתאוה לשום דבר ומספיק עצמו במה שיש לו בנחת ושמחה וכאשר אמר יעקב אבינו ע"ה לעשו אחיו (בראשית ל"ג, י"א) יש לי כל, כלומר אינני חסר שום דבר ואיני רוצה עוד שום דבר קטן או גדול כי הוא העושה לי כל צרכי מה שאני צריך הוא נותן לי, ואני שמח בשמחה במה שיש לי וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ל"ד, י) כי אין מחסור ליראיו, כי ליראי ה' אין חסר שום דבר כי מסתפק בשמחה במה שיש לו ויש לו כל. אז הנה הברכה המגיע אליו מאת ה' אינה נתפסת בשום דבר ובשום גוון ורק נשארת צלולה וברורה כאשר היא, וכוללת כל החפצים שבעולם ומתברך האדם הזה בכל הברכות והישועות כל אשר יצטרך כי קיבל הברכה על שלימותה. מה שאין כן במי שאינו שמח בחלקו ותמיד חסר בנפשו מחיים ועושר ובנים כי אין מסתפק במה שיש לו וחומד ומתאוה לעוד יותר ויותר וכאשר אמר עשו (בראשית ל"ג, ט"ו) יש לי רב, לא אמר יש לי כל כי לא היה לו, רק רוב היה לו והיה מצפה לעוד ועוד כי מרבה נכסים מרבה דאגה ואדם שיש לו מנה מבקש מאתים ונמצא כל עוד שיש לו יותר, חסר יותר. ועבור כן הנה הברכה המגיע אליו מאת אלהים, ושורש הברכה המגיע לאדם לא יגיענו כי אם על ידי שורש נשמתו אשר בשמים ממעל. וקודם תשרה הברכה בשורש נשמתו ומשם יגיע על נשמתו אשר במוחו ושכלו ורוח בינתו כי שם שכנתה כמאמרנו (בנוסח לשם יחוד) שהנשמה שבמוחי וכו' כולם יהיו משועבדים וכו' והברכה הנה היא צלולה וברורה מאוד וכלול מהכל כנאמר :

35. בני יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר ט - שמות החג ד"ה ה) עוד

ה) עוד נ"ל, נקרא החג הזה זמן שמחתינו, הוא עפ"י המבואר במדרש (פי כ"ו) [ב"ר פכ"ב י"ג] ויצא קין [בראשית ד טז] מהיכן יצא וכו' יצא שמח כד"א וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח וכו' [שמות ד יד] כיון שיצא פגע בו אדם הראשון אמר לו מה נעשה בדינך אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי וכו', תשובה הוא בחינת בינה כנודע

[זוה"ק ח"ג קכ"ב ע"ב], ושם סוד יין המשומר יין המשמח, על כן כיון שקין עשה תשובה נמשך לו שמחה, והנה יום הכפורים הוא תשובה עילאה בינה, הנה החג שלאחר יום הכפורים זמן שמחתינו, ובפרט לפי דרשת חז"ל שענין הד' מינין בחג הוא סימן בידינו שיצאנו בדימוס [ויק"ר פ"ל ב'] כאשר יתבאר אי"ה במאמרים הבאים, הנה יתכן שפיר שהוא זמן שמחתינו.